

Satsingsområder for videregående opplæring i Rogaland 2021 - 2025

Satsingsområdene skal gi retning for arbeidet i videregående opplæring i Rogaland og motivere til å skape enda bedre resultater i fellesskap. De gjelder for all videregående opplæring i Rogaland fylkeskommune.

Innholdsfortegnelse

1 Innledning

2 Avklaringer

3 Kunnskapsgrunnlag

4 Hovedmål

5 Arbeidsområder og eksempler på god praksis

6 Forutsetninger for å nå målene

7 Prosess

1 Innledning

Satsingsområdene skal gi retning for arbeidet i videregående opplæring i Rogaland og motivere til å skape enda bedre resultater i fellesskap. De gjelder for all videregående opplæring i Rogaland fylkeskommune (RFK).

Satsingsområdene tar utgangspunkt i nasjonale mål for videregående opplæring om at flest mulig elever og lærlinger fullfører og består opplæringen. De bygger videre på det gode arbeidet som allerede gjøres innen videregående opplæring i Rogaland. Satsingsområdene er tett knyttet til fagfornyelsen og skal bidra til å følge opp de nasjonale føringene og forsterke arbeidet der utfordringene er størst.

2 Avklaringer

Satsingsområdene gjelder for all videregående opplæring i Rogaland og omfatter dermed det opplæringstilbud som blir gitt til elever, lærlinger, praksisbrevkandidater, lærekanidater og ungdommer som følges opp av oppfølgingstjenesten (OT). Føringene gjelder også for den voksenopplæringen som Rogaland fylkeskommune har ansvaret for. I teksten vil normalt begrepene elev og lærling bli brukt som betegnelse for alle dem som får videregående opplæring.

Opplæringen foregår på mange ulike læringsarenaer, i klasserom, verksteder og et mangfold av lærebedrifter. I teksten er alle disse begrep brukt, men i mer generelle sammenhenger blir begrepet læringsarena brukt.

For skolene uttrykker satsingsområdene de pedagogiske og organisatoriske oppgavene som skolenes ansatte skal prioritere i sitt utviklingsarbeid. I de fleste sammenhenger brukes betegnelsen lærerne eller ledelsen, men planen legger vekt på at det skal foregå kollektive prosesser som omfatter alle ansatte og elever.

Med lærebedrift menes her opplæringskontor, selvstendig godkjente lærebedrifter og kommuner. For disse uttrykker og understreker, satsingsområdene deres oppgaver og ansvar i den videregående opplæringen.

3 Kunnskapsgrunnlag

Forslag til satsingsområder for Rogaland fylkeskommune er utarbeidet med utgangspunkt i lovverk, regelverk og planer. De viktigste dokumentene er:

- Opplæringslova
- Forskrift til opplæringslova
- Kunnskapsløftet 2020 (Fagfornyelsen), overordnet del og læreplanverket
- Meld. St. 28 (2015-2016) Fag- Fordyping -Forståelse En fornyelse av Kunnskapsløftet
- Meld. St. 21 (2016-2017) Lærelyst- tidlig innsats og kvalitet i skolen
- Meld. St. 6 (2019-2020) Tett på- tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO
- NOU 2019:25 Med rett til å mestre
- NOU 2019: 3 Nye sjanser- bedre læring- Kjønnforskjeller i skoleprestasjoner og utdanningsløp
- NOU 2019:23 Ny opplæringslov
- Meld. St. 14 (2019-2020) Lære hele livet
- Rammeverk for opplæring
- Utviklingsplan for Rogaland – Regional planstrategi 2021-2024

Kvalitetsarbeid handler om alt fra et godt sammensatt opplæringstilbud, dyktige profesjonsutøvere og fagarbeidere i skoler og lærebedrifter, strukturer og systemer for evaluering og videreutvikling, og fysiske rammer i form av gode skolebygg og andre opplæringsarenaer. God praksis i skoler og lærebedrifter utvikles når profesjonsutøvere og elever, fagarbeidere og lærlinger samarbeider om gode og forpliktende løsninger som svar på felles utfordringer.

4 Hovedmål

Alle elever og lærlinger skal fullføre og bestå videregående opplæring.

Satsingsområder

1. Fremme et godt læringsmiljø

Skolene og lærebedriftene skal bygge et inkluderende og mangfoldig læringsmiljø som skal fremme fellesskap, trivsel, læring og god psykisk og fysisk helse for alle.

2. Vektlegge en aktiv elev- og lærlingerolle

Opplæringen skal være basert på at elever og lærlinger reflekterer over sin egen læring, forstår sine egne læringsprosesser og tilegner seg kunnskap på selvstendig vis. Det skal være en vurderingspraksis der forventningene er tydelige og der elevene og lærlingene deltar i vurderingen av eget arbeid og reflekterer over læring og faglig utvikling.

3. Kvalifisere til arbeid og studier

Opplæringen skal være tilrettelagt og relevant slik at den enkelte elev/lærling blir godt kvalifisert og forberedt til studier og yrkesliv

4. Utvikle profesjonsfelleskap

De ansatte i skolene utgjør et profesjonsfelleskap som skal mestre utfordringer sammen, reflektere over og evaluere egen praksis og videreutvikle virksomheten på grunnlag av felles kunnskapsbase og aktuell forskning. Faglige ledere og instruktører skal sammen med ledelsen i bedriften arbeide for å skape et godt læringsmiljø for lærlingene.

5 Arbeidsområder og eksempler på god praksis

Satsingsområdene for 2021 – 2025 er utdypet med eksempler på aktuelle arbeidsområder og eksempler på god praksis. Gjennom profesjonssamarbeidet på den enkelte skole avgjøres det hvilke arbeidsområder og eksempler på god praksis som skal legges til grunn for arbeidet med de enkelte satsingsområdene.

I skolens arbeid med å kartlegge og formulere arbeidsområder og eksempler på hva som er god praksis for den enkelte skole benyttes nasjonale føringer og relevante styringsdokumenter i Rammeverket.

De fire satsingsområdene skal bidra til at all videregående opplæring i Rogaland høyner kvaliteten på opplæringen i tråd med nytt læreplanverk og de nye prinsippene i fagfornyelsen. Tre tverrfaglige temaer; demokrati og medborgerskap, bærekraftig utvikling og folkehelse og livsmestring, tar utgangspunkt i samfunnsutfordringer som elevene og lærlingene skal arbeide med for å forstå hvordan vi gjennom kunnskap og samarbeid kan finne løsninger.

Arbeidet med satsingsområdene i Rogaland:

1. Fremme et godt læringsmiljø

Skolene og lærebedriftene skal bygge et inkluderende og mangfoldig læringsmiljø som skal fremme fellesskap, trivsel, læring og god psykisk og fysisk helse for alle.

Det gjøres ved å legge vekt på at

- det er et godt arbeidsklima i klasserom og på andre læringsarenaer.
- elever og lærlinger har gode relasjoner til hverandre, til lærere og instruktører.
- elevene og lærlingene tar ansvar for seg selv og andre og viser god dømmekraft.
- lærere og instruktører tilpasser opplæringen til den enkelte elev og lærling, og har positive forventninger til alles utvikling, både faglig og sosialt.
- elever og lærlinger blir møtt med tillit, respekt og krav som fremmer danning, læreglede og lærelyst.
- ingen elever eller lærlinger skal bli utsatt for dårlig psykisk og fysisk arbeidsmiljø; mobbet, utsatt for krenkende ord og handlinger eller kommer til skade.
- fokus på god psykisk helse blir integrert i skolehverdagen til elevene.

Eksempler på god praksis

Skolen og lærebedriften bruker svarene fra de årlige elev- og lærlingeundersøkelsene, deltakerundersøkelsen (VO) og lærerundersøkelsen aktivt. Slik at en kan bevare det som fungerer og videreutvikler læringsmiljøet der det er nødvendig.

- Skolen og lærebedriften jobber med å forebygge mobbing og følger opp eventuell mobbing i tråd med regelverket.
- Skolen og lærebedriften er opptatt av elever og lærlingers opplevelse av faglig og sosial tilhørighet i fellesskapet
- Det prioriteres kompetansetilbud som klasseledelse og psykisk helsepedagogikk for å styrke personalets relasjonskompetanse.

- Det er tiltak på system- og individnivå som bidrar til å avdekke og gi tidlig hjelp til elever og lærlinger med psykiske helseforandringer.
- Det finnes gode systemer for dialog og samarbeid med elevenes og lærlingenes foresatte
- En benytter fylkeskommunes kulturtilbud gjennom den kulturelle skolesekken for å styrke dannelse og bygge kulturelt fellesskap.

2. Vektlegge en aktiv elev- og lærlingerolle

Opplæringen skal være basert på at elever og lærlinger reflekterer over sin egen læring, forstår sine egne læringsprosesser og tilegner seg kunnskap på selvstendig vis. Det skal være en vurderingspraksis der forventningene er tydelige og der elevene og lærlingene deltar i vurderingen av eget arbeid og reflekterer over læring og faglig utvikling.

Aktive elever og lærlinger fremmes ved å legge til rette for

- medvirkning og medansvar i læringsfellesskapet og skolemiljøet
- at de blir engasjert i egen læring og utvikler gode kognitive strategier
- at elevene og lærlingene får øvelse i å anvende kunnskaper og ferdigheter på ulike måter alene og sammen med andre
- underveisvurdering som bidrar til deltakelse og refleksjon over egen læring, fremmer lærelyst, læring og faglig utvikling.
- å bruke varierte vurderingsmåter for å få informasjon om elevens læring
- en opplæring som åpner for at elever og lærlinger stiller spørsmål, reflekterer, utforsker og eksperimenterer
- dialog, samarbeid og medbestemmelse i læringsfellesskapet som forbereder elever og lærlinger på å delta aktivt i samfunns- og arbeidsliv.

Eksempler på god praksis

- Alle elever og lærlinger har en halvårssamtale med lærer/faglig leder/instruktør om deres faglige utvikling. Temaer knyttet til trivsel, fravær, arbeidsoppgaver og motivasjon tas opp med kontaktlærer etter behov.
- Skolens vurderingspraksis er en integrert del av opplæringen.
- Skolen har utviklet et felles språk om vurdering hvor vurdering utøves med et profesjonelt skjønn som bidrar til å bygge opp under elevenes mestring og lærelyst.
- Det er god sammenheng mellom opplæringen i fellesfag og programfag
- Alle lærebedrifter lager og bruker en opplæringsplan til den enkelte lærling for å sikre opplæring i alle kompetansemål.
- Lærlingene gjennomfører en minifagprøve eller delprøver for å være best mulig forberedt til fag- eller svenneprøven.
- Bruke Ungt Entreprenørskap for å stimulere til aktiv læring.
- Elevrådene brukes aktivt for å fremme medvirkning og deltakelse.
- Svarene fra de årlige elev- og lærlingeundersøkelsene og lærerundersøkelsen brukes aktivt i arbeidet med å reflektere over og utvikle god vurderingspraksis.

3. Kvalifisere til arbeid og studier

Opplæringen skal være tilrettelagt og relevant slik at den enkelte elev/lærling blir godt kvalifisert og forberedt til

studier og yrkesliv

Det gjøres ved at eleven/lærlingen tilegner seg:

- kompetanse i å tilegne seg og anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner.
- sosial og emosjonell kompetanse, slik at de forstår seg selv og andre og kan gjøre gode valg
- kulturell kompetanse; innsikt og forståelse for ulike kulturer, bevissthet om egne holdninger og verdier og evne til å se mulighetene som ligger i ulikheter.
- fag- og metodekompetanse som gjør all ungdom godt rustet til livslang læring.
- teoretisk kunnskap, samarbeid og kritisk tenkning, selvstendig læring, akademiske skriveferdigheter og tekstforståelse for videre studier
- digital kompetanse for å utvikle elevenes og lærlingenes digitale ferdigheter i fag.

Eksempler på god praksis

- Opplæringen er tilpasset for alle elever og lærlinger ut fra deres læringsforutsetninger
- Praksis for identifisering, kartlegging og oppfølging av den enkelte elev bygger på eget styringsdokument og bruk av felles kartleggingsverktøy.
- Elever på studieforberedende utdanningsprogram skal oppleve at opplæringen gjør dem rustet til å mestre videre studier.
- Elever på yrkesfaglige utdanningsprogram har relevant kompetanse til å mestre både læretid og arbeidsliv etter endt utdanning.
- Ungdom som har sluttet sin videregående opplæring uten å fullføre og bestå følges aktivt opp av OT.
- Sluttkompetanse vektlegges gjennom hele opplæringsløpet for elever som får særskilt tilrettelagt opplæring med grunnkompetanse som mål for opplæringen.
- God dialog med foresatte, kommunen og opplæringskontorene som eventuelt skal tilby eleven tilrettelagt arbeid etter opplæringen.

4. Utvikle profesjonsfelleskap

De ansatte i skolene og lærebedriftene utgjør et profesjonsfelleskap som skal mestre utfordringer sammen, reflektere over og evaluere egen praksis og videreutvikle virksomheten på grunnlag av felles kunnskapsbase og aktuell forskning.

Det gjøres ved å

- ha en god delingskultur der hele personalet deltar aktivt i å videreutvikle felles praksis
- gi rom for å prøve og feile, og trygt å fortelle hva man kan og hva man trenger å lære bedre.
- ta felles ansvar for et arbeidsfelleskap preget av åpenhet, toleranse, respekt og tillit.
- inkludere alle yrkesgrupper på skolene i et forpliktende profesjonsfelleskap.
- bruke styringsdialogen aktivt for å styrke samarbeidet mellom skolene, lærebedriftene og opplæringsavdelingen.
- bruke dialogmøtene aktivt for å styrke samarbeidet mellom RFK og lærebedriftene og utforme gode opplæringsplaner for lærlingene.

- videreutvikle profesjonsfaglig digital kompetanse
- videreutvikle og styrke faglig-pedagogisk kompetanseutvikling og etterutdanning gjennom nettverksbygging og fellesarenaer
- ansatte i skolen må jevnlig reflektere over sammenhengen mellom opplæring i fag og de overordnede målene, verdiene og prinsippene for opplæringen

Eksempler på god praksis

- Gjensidig forståelse av at endringsarbeid må ta utgangspunkt i overordnede føringer og erfaringsgrunnlaget til elever og ansatte på den enkelte skole.
- Skolenes utviklingsplaner følges opp i styringsdialogen.
- Utviklingsplaner for opplæring av lærlinger følges opp i dialogmøtene med lærebedrifter/opplæringskontor.
- Desentralisert kompetanseutvikling tar utgangspunkt i den enkelte skoles kompetansebehov og skjer i samarbeid med universiteter og høyskoler.
- Kompetanseutviklingstiltak for faglige ledere og instruktører, slik at de som har ansvar for opplæring av lærlinger er trygge i rollen sin og kan følge opp, motivere og vurdere lærlingene.
- Kurs for prøvenemndsmedlemmer om vurdering sett i et 4-årig løp.
- Årlige dialogmøter med opplæringskontor, kommuner og de største selvstendig godkjente lærebedriftene. Tema og utgangspunkt for møtene er lærlingeundersøkelsen og den obligatoriske bedriftsundersøkelsen.
- Tydelig rolleavklaring og samarbeid mellom aktørene som utformer og gjennomfører den videregående opplæring i fylket.
- Rammeplan for opplæring og andre verktøy for vurdering og kvalitetsutvikling, som de årlige skolebidragsindikatorene, brukes aktivt.

6 Forutsetninger for å nå målene

Vår evne til å realisere målsetningene på de ulike satsingsområdene er avhengige av de rammevilkårene som legges til grunn for skolenes og lærebedriftenes arbeid:

- Økonomiske rammer tildelt over fylkeskommunens budsjett eller via statlige overføringer.
- Antall lærere, bibliotekarer, miljøarbeidere, faglige ledere, instruktører og andre fagpersoner som bidrar til elevenes læring, trivsel og utvikling.
- Ressurser til å støtte, utvikle og støtte profesjonsfellesskapet i skole og lærebedrifter.
- Fysiske rammer i form av egnede og universelt tilgjengelige skolebygg, verksted og haller, samt utstyr for opplæringen.
- Et godt forsvarlig system for hele opplæringsløpet.

7 Prosess

Arbeidet med nye satsingsområder for perioden 2021-2025 har blitt ledet av en arbeidsgruppe bestående av seksjonssjef for seksjon opplæring i skole, de tre rektorene som leder de regionale rektorgruppene, en representant for elevorganisasjonen og tillitsvalgte fra Utdanningsforbundet og Norsk Lektorlag